

Strah medju vojvodjanskim manjinama

Author: [IWPR Balkans](#)

Jacanje ultranacionalista na prethodnim parlamentarnim izborima podstako je talas napada na pripadnike etnickih manjina u multietnickoj srpskoj pokrajini.

Manjinske zajednice u Vojvodini, srpskoj severnoj pokrajini, strahuju od porasta tenzija i povratka etnickog nasilja iz devedesetih nakon iznenadjujueg uspeha srpskih ultranacionalista na parlamentarnim izborima.

Stanovnike Novog Sada, pokrajinske prestonice, probudili su povici grupe pijanih mladica u noci izmedju 13. i 14. januara, za Srpsku Novu Godinu: "Hajde Srbi da koljemo Hrvate! Hajde Srbi da koljemo Madjare!"

Bucna gomila od oko dvadesetak pijanih mladica je probudila Petra Dedjanskog, Srbina po nacionalnosti, koji je skocio iz kreveta i prisao svom prozoru. "Izvikivali su strasne pretnje i pevali cetnicke pesme skoro dva sata. Otili su tek kada je neko pozvao policiju," izjavio je za IWPR Petar Dedjanski.

Novosadska novinarka, Marina Fratucan, imala je slicno jezivo iskustvo. Nepoznati nasilnici su je probudili zvoneci na vratima stana da bi je potom izvredjali. "Preplasili su mog osmogodisnjeg sina, a razbezali su se tek kada je konacno dosla policija," kaze za IWPR Marina Fratucan.

Ona je i ranije cesto bila na meti srpskih nacionalista zbog izvestavanja za "Radio Slobodna Evropa". Optuzivali su je da je "izdajnica srpskog naroda".

Najnoviji talas nacionalistickih incidenata u Novom Sadu i nekoliko drugih vojvodjanskih gradova je poceo tokom predizborne kampanje i posle vanrednih parlamentarnih izbora u Srbiji 28. decembra na kojima je najvise glasova dobila ultranacionalisticka Srpska radikalna stranka, SRS.

Ova stranka, ciji se lider Vojislav Seselj nalazi pred Haskim tribunalom zbog pocinjenih ratnih zlocina u bivsoj Jugoslaviji, postala je najveca parlamentarna stranka u novom sazivu srpske skupstine. Najveci uspeh je postigla u severnoj srpskoj pokrajini gde je pobedila u 35 od ukupno 45 vojvodjanskih opstina. Radikali su izgubili samo u osam opstina sa pretežno madjarskim stanovnistvom na severu Vojvodine i dve opstine u kome uglavnom zive pripadnici slovacke nacionalne manjine.

Izborni rezultati i uspeh radikala su uneli zebnju i strah medju pripadnicima oko tridesetak manjinskih etnickih zajednica u Vojvodini. Srbi cine oko 65 odsto od dva miliona stanovnika severne pokrajine. Najbrojnija nacionalna manjina su Madjari kojih ima oko 290.000 ili nesto vise od cetnaest odsto.

Upco izbora doslo je do vandalskog skrnavljenja katolickog groblja u Novom Sadu na kojem su sahranjeni uglavnom Madjari, Hrvati i pripadnici jos nekih nacionalnih manjina. Policija je za to krivicno delo optuzila dvojicu anonimnih maloletnika, ali su lokalni mediji izrazili sumnju da su samo njih dvojica mogla da nacine toliku stetnu.

Kao i tokom devedesetih godina, najzesci napadi su bili upereni protiv preostalih vojvodjanskih Hrvata. Tokom predizborne kampanje fizicki je napadnut predsednika izvrsnog odbora Hrvatskog nacionalnog veka, Laza Vojnic Hajduk.

Nepoznata lica iscrkala su srpske nacionalne simbole – krst sa ocilima – po vozilima novinara zagrebackog

"Jutarnjeg lista" i drugih posetilaca Hrvatskog kulturnog centra u Subotici, gradu blizu madjarske granice.

U Tavankutu, selu na krajnjem severu Vojvodine, u kojem vecinu stanovnistva cine etnicki Hrvati, dvaput je rusen spomenik srednjevekovnom hrvatskom seljackom vodji Matiji Gupcu. Prvi put se to dogodilo u noci 28. decembra kada su prebrojavani glasovi na parlamentarnim izborima, a drugi put u noci za vreme proslave Nove Godine.

Takodje su razbijeni prozori zgrade Hrvatskog doma u Somboru i srusen je katolicki krst u mestu Mala Bosna.

Ipak, najozbiljnije pretnje je nedeljniku "Hrvatska rijec" u vise navrata, u prvoj polovini januara, preko telefona uputio covjek koji se predstavio kao pripadnik Subotickog cetnickog pokreta. "Ako jos jednom izađu vase novine, sve cu vas pobiti. Vi ste ubili moje dete," porucio je anonimni muski glas. Glavni urednik tog nedeljnika, Zvonimir Perusic, je rekao da im je nepoznati muskarac pozeleo "cetnicku Novu Godinu" i potom je ponovio svoju pretnju: "Pobicu vas sve."

Ovi napadi nisu ostali bez odjeka. Direkcija za informisanje Saveta ministara Srbije i Crne Gore je 15. januara zatrazila od nadleznih organa brzu i adekvatnu reakciju na pretnje upucene listu "Hrvatska rijec".

Medjunarodne novinarske organizacije kao sto su Medijska organizacija jugoistocne Evrope, SEEMO, i Medjunarodni institut za novinarstvo, IPI, su takodje uputili poziv srpskim vlastima da istraze ovaj slucaj.

Predsednik Lige socijaldemokrata Vojvodine i predsednik vojvodjanskog parlamenta, Nenad Canak, optuzio je Seseljeve radikale za sirenje fasizma u Srbiji i zalozio se za zvanicnu zabranu te stranke.

Canak je bio jedan od retkih stranackih lidera koji su se usudili da se suprotstave etnickom ciscenju Vojvodine od Hrvata i drugih manjina na cemu su insistirali radikali tokom devedesetih.

Poslednji talas napada i pretnji pripadnicima nacionalnih manjina je podsetio na bolne uspomene iz balkanskih ratova tokom devedesetih kada su Seseljevi radikali pokusali da "etnicki ociste" Vojvodinu. Na udaru su pogotovo bili vojvodjanski Hrvati od kojih je vise od 10.000 bilo prisiljeno da napusti svoje domove tokom juna, jula i avgusta 1992. godine.

Najozloglaseniji incident se dogodio u selu Hrtkovci iz koga se iselilo vise od 450 etnickih Hrvata i nacionalno mesovitih porodica u avgustu 1992. godine posle posete Vojislava Seselja tom selu. Njegove pristalice su cak promenile ime sela i nazvali ga - Srbislavci.

Poznati sociolog i politicki analiticar Jovan Komsic smatra da trijumf radikala u Vojvodini moze imati potencijalno opasne posledice. "Vecina njihovih biraca je prakticno glasala za Srbiju koja je stalno u ratu sa svojim susedima jer je program radikala - Velika Srbija," izjavio je Komsic za vojvodjanski dnevni list "Dnevnik".

Medjutim, zvanicnici Srpske radikalne stranke odbacuju optuzbe da je ta stranka odgovorna za pomenute nacionalisticke ispade. Zamenik predsednika ove partije, Tomislav Nikolic kaze da su sve ove optuzbe potpuno neosnovane.

"Trebamo samo sto dana da budemo na vlasti i konacno razuverimo sve koji mozda veruju u lazi da smo fasisti, da cemo da proganjamo, maltretiramo i da nismo u stanju da budemo demokratska vlast," rekao je

on.

Sto se tice zrtava poslednjih nacionalistickih ispada, one su odlucne u nameri da prevladaju ovaj najnoviji talas nasilja. Antun Merkovic, vojvodjanski Hrvat iz Tavankuta, kaze da prethodni pokusaji zastrasivanja nisu uspeli da prisile pripadnike manjinske hrvatske zajednice da napuste svoje domove.

"Bez obzira na to sto radikali pricaju, svi mi cemo ostati ovde," kaze on.

Merkovic je cak ispricao crnohumorni vic koji odslikava nevolje svoje etnicke zajednice. Nakon pobede na izborima, kaze on, Seselj je poslao sendvice svim pripadnicima manjinskih etnickih grupa u Vojvodini. Dao je po jedan svakom Hrvatu i Madjaru, ali je dao po dva sendvica svim Slovacima. Kada su ga upitali zasto su Slovaci dobili vise od ostalih, Seselj je odgovorio: "Oni moraju dalje da putuju."

Jan Briza je novinar novosadskog dnevnog lista "Dnevnik".

Location: Africa

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/strah-medju-vojvodjanskim-manjinama>